get, de saa ned paa Kvinderne i deres eget Hus, paa deres Køkkengerning, Børnevrøvl og Kogevrøvl og alt dette, hvad angaar det os, vi Herrer i Aandernes Rige, vi, som sværmer i Poesi, Metafysik, Digtning og Politik? lad Kvinderne rage i det, og bagefter søge Trøst i Religiøsitet, naar de ikke kan komme ud af det, vi er paa den rigtige Plads. Naar man har præket det baade for deres Oldemødre, Bedstemødre, deres Mødre og for dem selv, er det ikke noget Under, at de tror paa det; Kvinder har en forbandet Tilbøjelighed til at tro, hvad vi Mandfolk siger, men tro os ikke, naar vi siger noget saadant, thi det er galt; tro, at den Tid, som nu kommer, Fremtiden, vil mene det stik modsatte, det er det praktiske Liv, som det kommer an paa, det er det, som giver Mennesket dets Værdi, det er det, som afføder ikke blot de økonomiske Værdier, men ogsaa de aandelig Værdier i Tilværelsen. Med alt dette tror jeg, at Kvindesagen vil faa en anden Gænge; de Tanker, som jeg her har fremsat, de Linjer, jeg har tegnet, tror jeg, jeg tør sige, er Fremtiden. De er fremme allerede, de er i Gryet, og de vil komme til at herske i en Periode, om i alle Perioder er højst usikkert, men den Periode, som vore ganske smaa Døtre og Døtredøtre og Sønnedøtre vil komme til at gaa ind i, vil være behersket af disse Synspunkter, og disse Synspunkter vil utvivlsomt forandre Kvindesagen til det bedre. Man vil se ned paa den Periode, vi nu har gennemgaaet, som en forvirret, dilettantisk og ulykkelig Periode, forvirret, fordi den var dilettantisk, fordi man paa ingen Maade vidste, hvad man gjorde, kaotisk, fordi man styrtede sig ud i det ubekendte, for der at gøre nye Erfaringer og saa lod Mennesker og Værdier gaa til Spilde under Eksperimenter, og ulykkelig, fordi der gik saa meget til Spilde, ulykkelig som mange, mange, mange Kvinder nu er, der staar midt i deres Arbejde, de lider og sukker derunder, ikke blot dette, at de ikke bliver gift — det var de heller ikke blevet alligevel, men fordi de har faaet en Mands Gerning byrdet paa deres Skuldre uden at kunne bære den, uden at kunne gøre det til fuld Tilfredsstillelse for sig selv; i sin Gerning bliver man først glad, naar man føler, at det er ens egen Kerne, der udfoldes, at ens fulde Natur blomstrer under denne Virksomhed, at alle ens Evner kommer i Gang derved. Men for hvor mange Kvinders Vedkommende er dette Tilfældet under Mandens Gerning, der i Sandhed har sat dem i et nyt Slaveri? — Af dette vil jeg ønske, de kommer ud, og jeg ser aldeles sikkert, at de kommer ud deraf, thi det *maa* blive anderledes, saa store Tab kan Menneskeslægten ikke længere bære, og allermindst kan vi bære det i vore smaa skandinaviske Lande, truede som vi er i vor økonomiske og politiske Eksistens, udsatte som vi er for Barbarers vældige Overgreb. Vi har ikke Raad til at spilde Menneskekræfter, vi har ikke Raad til at spilde vore Økonomier, vi maa anvende al den Kløgt, der er i vore gode danske Hoveder, til at ordne vort Samfund saaledes, at alle Kræfter, alle Værdier, menneskelige og økonomiske, legemlige og aandelige, kommer paa deres rette Plads, saa at der skabes en social Harmoni ud af dette store sociale Kaos.

Foredraget efterfulgtes af en livlig Diskussion, i hvilken følgende deltog:

Fru *Berg Nielsen* er efter dette Foredrag mere end nogensinde overbevist om, at Kvindesagen e r i det rette Spor, og at det v a r det rette Spor, den i sin Tid slog ind i, da den satte Ligestillethed for Mand og Kvinde som Nr. 1 paa sit Program, — Ligestillethed i a l l e Forhold: Uddannelse, Adgang til Arbejdsfelter, Lønvilkaar og — Moral. Selve det praktiske Liv, der er stærkere end al Verdens Foredrag, holder Kvinderne fast ved dette Krav — bevidst eller ubevidst. — En Hviletid i Overgangsalderen bliver en Drivetid, som *ingen* kan have godt af. Den unge Pige kan netop i sit Arbejde samle Kræfter til sin kommende Modergerning, og de Penge, der gives ud til at skabe hende et Erhverv, er ikke givet daarligt ud, men hendes Blik for, at hun k a n ernære sig selv, om hun vil, kan maaske nok gøre hende noget mere »kræsen« i sit Valg af Ægtefælle, og det er ingen Skade til.

En Kvindes Lyst og Trang til at blive Moder skal nok slaa igennem, naar den er ægte.

Fru *Clara Kofoed* paabegyndte Oplæsning af et langt Foredrag, der — saavidt vi kunde høre hende — gik bl. a. ud paa, at Kvinderne behøvede ikke at have arbejdet paa Ligestilling, »de havde saamænd faaet den alligevel,« og at Kvinderne var daarlige Arbejdsgivere, og at hun var en Modstander af Kvindesagen.

Dirigenten bad Fruen om at holde sig til Indlederens Foredrag, hvortil hun svarede, at saa maatte hun »komme igen en anden Gang« og forlod Talerstolen.

Hr. cand. polit. *Helge Smith* takkede Professoren for det fængslende Foredrag, der imidlertid forekom ham at rumme mange Paastande, som det langt fra var lykkedes Professoren at bevise. — Troede ikke, at det var muligt for nogen at sige, hvad en Kvinde kunde udrette og hvad ikke. — Mændene har underkuet Kvinderne i *Fortiden*, og derved delvis ødelagt *Nutiden* for dem, — men Hensyn til *Fremtiden* vilde han derfor tilraade, at Mændene holdt Fingrene af Kagen og ikke gav gode Raad, som kunde misforstaas.

Cand. polit. *Meta Hansen* maatte fremstille sig som en af de Stakler, der altsaa kun imitterede. Hun mente, at det en Hjerne kunde yde, beroede meget paa *Træningen*, og det kom jo for en stor Del an paa Manden, om vi bliver trænede saadan, at vi kan yde godt Arbejde.

Fru *Stampe-Feddersen* havde i høj Grad glædet sig over at høre, at Professoren vilde have Legemsøvelse til et mere paaagtet Fag for Pigerne. Troede netop dette vilde styrke Kvindens Helbred og dermed hendes Betingelser for at hævde sig i Kampen for Tilværelsen.

Fru *Thora Knudsen* bad Professoren anvise nogle nye Veje at slaa ind paa, hvis han syntes de hidtil prøvede var daarlige.

Helene Berg syntes, at Professorens Foredrag havde været tankevækkende. Spørgsmaalet: Kvinden som Moder og Selverhverver paa samme Tid var et vanskeligt Spørgsmaal, og dette var noget, som man indenfor Kvindesagens Lejre forlængst var bleven klar over, og man gjorde jævnligt Overvejelser over, hvorledes det bedst kunde løses. Troede ikke, at man kunde skrue Udviklingen tilbage, — snarere maatte man gaa flere Skridt frem. — Kvindesagen er ikke det, den var, og den er i stadig Forandring.

Gyrithe Lemche maatte tilstaa, at hun var noget skuffet over Professorens Foredrag, men det havde dog glædet hende, at ikke en af dem, der her i Aften havde taget Del i Diskussionen og som vidste hvad Dansk Kvindesag var, havde vendt sig ved det »Taarnet hælder«, som Indlederen havde tilraabt dem, maatte — i Modsætning til H. Berg — udtale, at det netop forekom hende, at Kvindesagen e r det den v a r: en Retfærdig-